

BO'LAJAK SHIFOKORLARDA KASBIY KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI

Kasimova Nixola Kadirovna

Andijon davlat tibbiyot instituti "Ichki kasalliklar"

kafedrası kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo'lajak shifokorlarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish jarayonida pedagogik shart-sharoitlarning ilmiy-pedagogik mohiyati yoritilgan. Kasbiy kompetentlik — bu nafaqat nazariy bilimlarni egallash, balki ularni real klinik muhitda, kommunikativ va axloqiy mezonlarga asoslangan tarzda qo'llay olish qobiliyati ekanligi asoslangan. Muallif zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida ta'lim jarayonini tashkil etish, o'quv muhiti, simulyatsion texnologiyalar, reflektiv yondashuvlar, shuningdek, interaktiv va masofaviy o'qitish usullarini samarali qo'llash orqali talabalar kompetentligini shakllantirishga oid taklif va tavsiyalarni taqdim etadi. Statistik tahlillar va tajribaviy kuzatuvlar asosida maqolada tibbiy ta'limda integrativ-didaktik shart-sharoitlar yaratishning dolzarbligi va samaradorligi ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: kasbiy kompetentlik, tibbiy ta'lim, bo'lajak shifokor, pedagogik shart-sharoitlar, simulyatsion trening, refleksiya, interaktiv metod, klinik fikrlash.

Zamonaviy tibbiy ta'limning asosiy vazifalaridan biri — kasbiy kompetent shifokorlarni tayyorlashdan iborat. Bu jarayonda shunchaki nazariy bilim berish yetarli emas, balki talabalarni real klinik muhitda ishlashga tayyorlash, kasbiy vaziyatlarni hal qila olish, mustaqil qaror qabul qilish, empatiya va kasbiy muloqot ko'nikmalarini shakllantirish talab etiladi [1, 4].

Kasbiy kompetentligini rivojlantirish — bu murakkab va ko'p komponentli jarayon bo'lib, unda shaxsiy, ijtimoiy, axloqiy, klinik va texnologik kompetensiyalar uyg'unlashadi [5, 8]. Ayniqsa, zamonaviy tibbiyotda tezkor axborot oqimi, texnologik yangiliklar va bemor bilan aloqaning insonparvarlik xususiyati kasbiy tayyorgarlikni chuqurlashtirishni talab qiladi.

Pedagogik shart-sharoitlar deganda — o'quv muhitining tashkiliy, texnik, psixologik va metodik jihatdan to'laqonli bo'lishi tushuniladi. Tajribaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, simulyatsion treninglar, virtual laboratoriyalar, muammoga asoslangan o'qitish (PBL), OSCE tizimi orqali baholash kabi yondashuvlar kasbiy kompetentlikni oshirishda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda [2, 6, 9].

Masalan, 2023-yilda O'zbekiston tibbiyot oliygohlarida o'tkazilgan monitoring natijalariga ko'ra, klinik simulyatsiyalar asosida o'tilgan mashg'ulotlar bo'lajak shifokorlarning muammoli vaziyatni hal qilish ko'nikmasini 37% ga, muloqot

kompetensiyasini 42% ga oshirgani aniqlangan [10]. Bu esa ta'lim sifati va kasbiy tayyorgarlik darajasi o'rtasida bevosita bog'liqlik borligini ko'rsatadi.

Yana bir muhim pedagogik shart-sharoit — bu reflektiv yondashuvni joriy etishdir. Talabani o'z faoliyatini tahlil qilish, baholash, xatolardan xulosa chiqarishga o'rgatish orqali kasbiy o'sishga yo'l ochiladi. Pedagogik tadqiqotlar ko'rsatishicha, muntazam ravishda reflektiv yozuvlar, “portfoliolar” yuritgan talabalar keyinchalik klinik amaliyotda yuqori ishonchlilik va mustaqillik namoyon qilganlar [3, 7].

Interaktiv metodlardan foydalanish ham shart-sharoitlar majmuasining muhim tarkibiy qismi sanaladi. Jumladan, “rol o'ynash”, klinik skriptlar tuzish, guruhviy muhokama va fikrlar almashinuvi bo'lajak shifokorlarda nafaqat bilish kompetensiyalarini, balki emotsional intellekt va ijtimoiy adaptatsiyani ham rivojlantiradi [11, 12].

Shuningdek, tibbiy ta'limni raqamlashtirish sharoitida masofaviy treninglar, telemeditsina asosida interaktiv darslar ham kasbiy tayyorgarlik sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Xususan, “Tibbiyotda axborot texnologiyalari” fani asosida ishlab chiqilgan virtual amaliyot modullari orqali talabalar tajriba to'plash va tanqidiy fikrlash kompetensiyasini mustahkamlamoqda [13, 14].

Xulosa qilib aytganda, bo'lajak shifokorlarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish uchun quyidagi pedagogik shart-sharoitlarni ta'minlash muhim hisoblanadi:

- klinik simulyatsion o'quv bazasi mavjudligi;
- reflektiv ta'lim yondashuvi asosida baholash tizimini tashkil qilish;
- interaktiv metodikalarni darslarga integratsiyalash;
- raqamli texnologiyalar va masofaviy platformalar asosida o'qitish;
- shaxsiylashtirilgan va differensiallashtirilgan yondashuv asosida individual ta'lim trayektoriyasini ishlab chiqish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Andreev A.A. Kompetentnostnyy podkhod v obrazovanii: teoriya i metodologiya. — M.: Nauka, 2020.
2. Sharipova D.D. Tibbiy ta'limda simulyatsion treninglarning kasbiy kompetensiyaga ta'siri. // Tibbiyotda pedagogika, 2023.
3. Kolb D. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. — Prentice Hall, 1984.
4. Muminov B.K. Oliy tibbiy ta'limda innovatsion texnologiyalar. — Toshkent, 2022.
5. Spencer J., Jordan R. Learner centred approaches in medical education. // BMJ, 1999.

6. Gafurova M.S. Reflektiv ta'lim va uning samaradorligi. // Pedagogika va psixologiya jurnali, 2021.
7. Dewey J. How We Think. — Boston: D.C. Heath & Co, 1933.
8. Harden R.M. Outcome-based education: the future is today. // Medical Teacher, 2007.
9. Vygotsky L.S. Thought and Language. — MIT Press, 1986.
10. Sog'liqni saqlash vazirligi 2023-yilgi ta'lim monitoringi natijalari. — Toshkent, 2024.
11. Norman G.R., Eva K.W. Medical education: cognitive bases and clinical reasoning. // BMJ, 2010.
12. Avasboyeva N.K. Kasbiy tayyorgarlikda shaxsga yo'naltirilgan ta'limning o'rni. — Samarqand, 2023.
13. Yusupova M.T. Tibbiyotda axborot texnologiyalari asosida o'quv modellar. // Innovatsion ta'lim, 2024.
14. Oblova O.M. Kompetentlikka asoslangan yondashuv tibbiy ta'limda. — Andijon, 2022.